DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

DYSENTERIA.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

DYSENTERIA;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI

NECNON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI Conſenſu

Et Nobiliſſimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

GULIELMUS LANDER,

A. B. T. C. D.

HIBERNUS.

AD DIEM 12 SEPTEMBRIS, HORA LOCOQUE SOLITIS.

Πολλας δ' ιφθιμους Ψυχας αιδι προιαψεν
Ἡρωων. Hom. Il. Lib. I.

EDINBURGI:

CUM PRIVILEGIO,

APUD ROBERTUM ALLAN

MDCCC.

JACOBO KEARNY,

ARMIGERO,

DE GARRETTSTOWN,

IN COMITATU CORCAGIENSIS,

VITÆ INTEGRITATE, GENERISQUE

HUMANI AMORE

INSIGNI;

OB MULTA IN SE COLLATA BENEFICIA,

OPUSCULUM HOCCE JUVENILE

PEREXIGUUM GRATI ANIMI TESTIMONIUM

SACRUM

VULT

GULIELMUS LANDER.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

DYSENTERIA.

GULIELMO LANDER Auctore.

PAUCI morbi regiones calidiores frequentius infestant quam Dysenteria. Æstate exeunte, et autumni initio præcipue grassatur; quo tempore intermittentes autumnales, quibuscum sæpe conjungitur *, sæviunt. Hicce morbus, propter contagiosam ejus naturam, universos exercitus, classes, nosocomia, urbesque, frequenter pervadit. Variis formis adoritur. Interdum incipit rigoribus, languore, lassitudine,

A

* Vide ZIMMERMANNUM, PRINGLE, et CULLENUM.

ſitudine, ſumma virium proſtratione, cibi averſatione, ingrato oris ſapore, vomituque bilioſo frequenti; capitis dolore, ſiti, et pulſu celeri.

Febris quæ eum comitatur, ſæpe varia eſt. Modo intermittentis, modo ſynochæ formam induit. Plerumque autem ſub typhi forma, putredinis ſymptomatis ſtipati, apparet. Inteſtina interdum afficiuntur priuſquam ſigna febrilia advenerint; ut manifeſtum eſt, ab ingenti alvi conſtipatione, flatuque inſolito canali alimentario emiſſo. Interdum vero, quamvis rarius * diarrhœa, torminibus, crebroque alvum evacuandi deſiderio ſtipata, principio occurrit. Primo biduo dejectiones fere naturales, ſed copioſæ ſunt. Sed brevi frequentiores, verum minus copioſæ fiunt, moleſtiſſimo teneſmo comitante. Decies vel vicies in die inteſtina exonerare ſolicitantur ægri. Exemplum a ZIMMERMANNO memoratur, ubi, ſæpius quam quinquagies in die, hocce deſiderium occurrebat. In eodem ægro, diverſis morbi ſtadiis, dejectionum

* Vide CLEGHORN's Diſeaſes of Minorca.

num qualitas multum variatur. Modo mucoſæ elabuntur, modo purulentæ, coloris albi, rubri, viridis, vel etiam ſubnigri fætore cadaverum inſtar, ſtipatæ, et haud raro ſanguine imbutæ. Sanguis ſincerus, ut nonnulli volunt, interdum profluit adeo copioſe, ut æger in vitæ diſcrimen deferatur *. Interdum particulæ ſubſtantiæ, caſeum vel adipem referentis, et haud raro portiones membranaceæ, quæ, inteſtinorum tunicæ villoſæ abraſiones, plerumque habentur, dejiciuntur. Vermes quoque ſæpe detruduntur; generis lumbricorum vel aſcaridum plerumque ſunt †. Hoc morbi tempore ſtranguaria urinæque ſuppreſſio ægrum miſerum ſæpe cruciant. Quicquid autem urinæ redditur, ſubrubri coloris eſt, et turbidam materiam in imo vaſi deponit. Lingua eodem tempore immunda eſt, denteſque nigrâ cruſtâ obducuntur.

* Vide Mosely on Tropical Diſeaſes, p. 169.

† Zimmermannum de Dyſenteria Anglica, p. 174.

Jamque fæces alvinæ raro dejiciuntur, vel ſi ægre detruduntur, globorum inducatorum, qui ſcibola vulgo audiunt, formam induunt. Eorum dejectio, torminibus, teneſmo, cæteriſque ſymptomatis moleſtis, aliquantulum levaminis adfert. Tormina modo ſupra, modo infra umbilicum cruciant, ægerque inteſtina quaſi infra ſitum deſcendentia, ſentit, nauſea, vomitûque eodem tempore ſæpe præſentibus. Per morbi decurſum, ſed nullo præ cæteris tempore *, variæ eruptiones occurrere dicuntur. Pulſus varius eſt, ſæpe debilis, parvus, niſi in quibuſdam exemplis, quæ verno tempore accidunt, validoque corporis habitu præditos adoriuntur. Cutis admodum arida eſt, et cuticula in ſquamas abit.

Quamvis ſymptomatum, quæ vulgo occurrunt, mentionem feci, tamen acceſſio pro ægri habitu, vitæ genere, &c. plus minus mitis eſt. Quum morbus gravior ſit, ſymptomata ſupra enumerata non

* SYDENHAM. loc. citat.

non ſolum violentiora ſunt, ſed multa alia comitantur. Cutis interdum petechiis, interdum eruptione miliari obducitur. Fauces obducuntur ulcuſculis mali moris, quæ deglutitionem difficilem reddunt, inque gangrænam ſæpe deſinunt. Dejectiones frequentiſſimæ et fætidiſſimæ fiunt, ægroque inconſcio elabuntur. Pulſus debilis, tremulus et intermittens evadit. Reſpiratio ſingultu perpetuo impeditur. Oculi hebeſcunt. Sitis multum urget, et leviſſimis cauſis ad animi deliquium facilis propenſio eſt. Dum res ita ſeſe habent, urina varia eſt, limpida, nigra, vel rubra. Abdomen tumeſcit, et tormina indeſinenter urgent. Cutis arida eſt, tandemque ſubſultu tendinum, delirio et convulſionibus ſuperveni entibus, tormina ceſſant, pulſus intermittit, extremitates frigeſcunt, frigidus viſciduſque ſudor erumpit, viſus omnino abolctur, demumque præmatura morte corripitur æger. Omnia, quorum mentionem feci, ſymptomata in eodem homine raro occurrere obſervantur. Quum morbus ſit mitis, rectèque tractetur, intra paucos dies progreſſus ejus retardatur. Omnia ſympto-

mata

mata paulatim decedunt. Tormina et teneſmus non admodum urgent. Fæces naturales redduntur; febris miteſcit, ſomnus, ſibique deſiderium recrudeſcunt. Sæpenumero in diarrhœam ſimplicem vel figuris lientericis * ſtipatam, deſinit. Morbus magis minuſve diuturnus eſt, interdum enim inter primam vel ſecundam hebdomadam, alias autem non ante plures hebdomadas vel etiam menſes, debellatur. Qui ex hoc morbo convaluerunt, quum frigido aëri temere ſeſe exponant, vel cibum, quem ventriculi eorum debilitas concoquere nequit, ingerant, morbi reditui obnoxii ſunt. Ab his noxis igitur, cavere præmonendi ſunt.

CAUSÆ QUÆ HUIC MORBO OPPORTUNOS REDDUNT.

Quamvis pauci, dyſenteriæ contagioni expoſiti, impune evadunt; tamen nonnullos præ cæteris, ad

* Vide Cullen's Firſt Lines, Vol. III. p. 124.

ad hunc morbum proclives esse, propter peculiarem corporis constitutionem, manifestum apparet; et hanc peculiarem constitutionem, a fluidorum ad putrescentiam proclivitate, et solidorum debilitate, pendere, verisimile videtur. Hinc omnes causæ, quæ in corpus ita agunt, ut systematis conditionem supra dictam, excitent, hujusce morbi causas prædisponentes haberi debent. Omnium causarum, quæ putrescentiam inducunt, præcipua jure æstimanda est calor cum humiditate conjunctus. Quæ opinio observationibus, quas de morbo fecimus, annique tempori quo apparet, omnino arridet; quoniam regionibus calidis valde familiaris est, iisque in regionibus præsertim adoritur, sub æstatis finem et autumni initio, quando dies calidissimi, noctesque frigidiusculæ, humidæque, sunt. Quamvis calor humiditati additus, præcipua causarum est, quæ huic morbo obnoxios faciunt, tamen aliæ manifestæ sunt, nempe, cibus vel aqua noxia, immunditia; aër impurus; carnis sine vegitabilibus usus immodicus; magna defatigatio; venus nimia morbique prægressi. Hinc dysente-

ria,

ria, totos exercitus, classesque interdum lustrat; milites, qui in castris degunt, ei præcipue sunt obnoxii; quoniam, dum ducis imperio parent, subitis caloris et frigoris vicibus sese committere coguntur, non satis vestiti, ciboque male nutriti. Cur toties classes infestet, eandem explicationem admittit. Postremo ebrietas, evacuationes immodicæ, ac quicquid corpus multum debilitat, ad hunc morbum proclivitatem generat.

CAUSÆ EXCITANTES.

Dysenteriam a contagione specifica oriri, inter plerosque hodie convenit; quod quamvis plerumque accidere arbitror, tamen a causis fortuitis sæpe induci credere vellem, præsertim autem in plagis calidioribus; multaque morbi exempla, quæ hanc rem confirmant, traduntur. Hujusmodi casus memorabilis mentionem facit Dom. Lasone Regiæ Medicæ Societatis Parisiensis Socius. Anno 1749, morbus apud pecora grassatus est, quo plurima

rima eorum perempta, et prope templum L'enfant Jesu nuncupatum ſine idonea attentione in terra depoſita ſunt; unde plurimæ fœminæ dyſenteria, cæteriſque morbis putridis, propter effluvium, quo canalis alimentarius ſtimulatus eſt, plexæ ſunt *. E variis cauſis excitantibus ab auctoribus memoratis, frequentiſſimæ ſunt ſequentes: nempe, fructus uſus immodicus, tranſpiratio impedita, paludum miaſmata, bilis acris, et contagio. De harum unaquaque breviter differendum. Nimiam fructus ingurgitationem dyſenteriæ cauſam excitantem habuerunt medici priſtini et apud hodiernos quoque nonnulli; huic opinioni autem adeo obſtant experimenta et medendi methodus, ut, ni fallor, jam prorſus exulârit; ſcriptoreſque hujuſce morbi peritiſſimi, fructum, præcipuam medelæ partem æſtiment. Cl. Baker ægris ſuis largum fructûs uſum conceſſit, atque Pringle, quum copiarum Britannicarum ſaluti in America præeſſet, dyſentericis uvas largitus eſt.

* Vide Med. & Phyſical Journal, p. 352.

Cel. medicus Gallus affirmat, ex undecim ægris, novem qui fructum adhibuere, ad ſalutem reductos, mortuos, autem, reliquos duos, qui eum pertinaciter recuſarunt.

Perſpiratio impedita. Num hæc inter cauſas, morbum excitantes, habita, ſine aliarum opere conjuncta, morbum gignere poſſit, me judice, non conſtat. Tempus anni quo graſſatur morbus, huic opinioni favere videtur; tum enim dies calidi, contra noctes, propter crebras, quæ a cœlo deſcendunt, nebulas, humidæ, frigidæque ſunt, unde ſæpe impeditur perſpiratio; et contagione vel rebus quæ contagionem generant, applicatis, facile excitatur morbus.

Qui materiam perſpirabilem cohibitam, inque ſanguinis circuentis maſſam generalem rurſus receptam, dyſenteriæ cauſam ducunt, conſentiunt, tunc temporis acridam, et ad putredinem proclivem, cæteraque fluida ſibimetipſi ſimilia reddendo parem, eſſe factam. Verum Doctoris PRIESTLY experimenta, materiam perſpirationis ad putreſcentiam

ſcentiam non tam obnoxiam eſſe, ac alii voluerunt, nobis fidem faciunt.

Paludum effluvia, hunc morbum generare, multi præſertim SYDENHAMUS et PRINGLE, arbitrantur; quorum ille, "febrem prævalentem in "inteſtina verſam" eum nuncupat, hic, hujuſmodi miaſma, non ſolum intermittentibus, verum etiam dyſenteriæ, originem præbere poſſe, opinatur. Quantumvis magna ſit eorum auctoritas et etiamſi ambo morbi, eodem tempore, et in iiſdem plagis, occurrant, tamen utriuſque cauſam excitantem eſſe eandem, vix credibile mihi videtur.

Acrida Bilis. In pleriſque dyſenteria peremptis bilis morbida invenitur; quæ res, opinioni, hanc bilis conditionem vitioſam morbi cauſam exiſtere, originem præbuit, eandemque confirmari videtur, quia, dyſenteria tempeſtatibus, quando febres biliosæ, cholera, &c. occurrunt, caput ſuum efferre obſervatur. Huic opinioni, autem, ſæpe obſtat, facies, quam exhibent multa viſce-

rum abdominalium diſſecta; hepar enim, veſcia fellea, et inteſtina tenuia, ſana frequenter, reperiuntur. Bilem, enim, quamvis principio ſit mitis, neque alias partes afficiat, tamen quum calore et morâ acrida ſit facta, eaſdem non ſolum irritare, verum etiam corrodere, certum et compertum eſt.

Contagio. Ad dyſenteriæ cauſam paſſim admiſſam, et in hiſce regionibus forſan unicam, jam perventum. Veruntamen hanc cauſam magis generalem, quam forſan revera eſt, haberi autumno: quoniam medici ſolertia diligentiaque inſignes, morbum obſervarint tempore, quo nulla contagionis indicia, detegi potuere, quumque ſolummodo defatigatione ſomnoque deficienti attribui poſſet. Porro CHRISTIE * affirmat, dyſenteriam ab uno ad alterum propagatam nunquam vidiſſe. Morbum, quando in variis Europæ partibus occurrit, non eſſe contagioſum, minime affirmo;

* Vide Med. et Phy. Journ.

mo; contra, rem fere ſemper ita ſeſe habere credo: ſed, cur in plagis calidioribus non æque contagioſus ſit, rationem reddere nequeo. Contagionis natura tam obſcura eſt, ut difficillimum ſit explicare, cur morbus, iiſdem ſymptomatis ſtipatus, ab uno homine ad alterum, in quibuſdam plagis et non in aliis propagetur. Contagioſæ ejus naturæ, varia exempla quæ, in iis regionibus occurrunt, litem dirimunt. Plurimis enim contagio impertitur in cloacis, ubi dyſenteriâ laborantes alvum exonerant. Dum alii, qui ægrorum veſtimenta aquâ mundant, morbo plectuntur. Mulierem dyſenteria detentam, proli ſuæ morbum communicare ſe vidiſſe memorat ZIMMERMANNUS.

De cauſis proximis adeo diſſentiunt medici, ut de hac diſſertationis parte admodum pauca ſcripto tradere ſtatui. Præcipuas ſolummoda cauſas, unde morbus dimanare habitus eſt percurrere idoneum mihi videtur. Materiam acrem, in inteſtinis aut generatam, vel illuc delatam, eadem irritantem, motumque periſtalticum intendentem, dejectionibuſque frequentibus originem præbentem, dyſenteriæ cauſam proximam

proximam esse, plurimi duxerunt. Verum hæc opinio, me judice, neque morbi symptomatis, neque rationi consentanea videtur. Namque aliqua materia acris. in intestina delata, vel ibi genita, dejectiones, non solum frequentes, verum etiam copiosas, sollicitat. In dysenteria autem quamvis sæpe dejiciat ægrotans, id fit parce, et fæces naturales in coli cellulis detinentur. Cel. CULLENUS opinatus est, causam proximam, vel saltem præcipuam ejus partem, in præternaturali coli constrictione consistere, quæ conatos spasmodicos, vehementiaque tormina efficiebat, eosque conatus ad rectum descendentes crebras dejectiones mucosas, tenesmumque frequentem ibi generare. Talem constrictionem spasmodicam, nequaquam existere affirmat Cel. MUNRO, quoniam in plurimis morbo peremptorum exemplis, quæ illi occasio oblata est vivendi, hujusmodi constrictionis nulla vestigia, unquam detegere potuit. Porro, antispasmodica, morbo adeo non proficere ut noceant animadvertit. Sectis cadaveribus, intestina inflammationem plerumque exhibuerunt, unde so-

lum

lum morbi cauſam proximam derivandam opinatus eſt.

DIAGNOSIS.

NULLI exiſtunt morbi quibuſcum confundi poteſt dyſenteria, ſi diarrhœam et choleram forſan atque colicam excipias. A diarrhœa diſtinguunt eam ſequentia. Dyſenteriam perpetuo comitatur febris primaria, diarrhœam nunquam; ſi caſu autem ſupervenit febris, ſymptomatica ſemper habenda.

In diarrhœa dejectiones, non ſolum frequentes, verum etiam copioſæ ſunt, neque, ut in dyſenteria uſu venit ſpaſmodice afficitur colon. In illa tormina et teneſmus non æque vehementia, ac in hac, ſunt. Diarrhœa nunquam contagioſa eſt; dyſenteria vero, præſertim in hac inſula, contagione propagatur. *Dyſenteriam a cholera diſtinguunt*, frequentes bilioſæ dejectiones et vomitus,

cru-

crurumque affectio ſpaſmodica, apyrexia, ſummaque debilitas, quæ, in poſteriori tam ſubito inducuntur. *Signa colicæ* ſequentia, morbum non dyſenteriam eſſe, manifeſto commonſtrant. In colica dolor plerumque circa umbilicum hæret, vel nonnunquam per varias abdominis partes diffunditur. Alvus in pleriſque exemplis admodum aſtricta eſt, muſculique circa umbilicum magnopere contrahuntur. Materia ſtercoracea vomitû frequenter emittitur. Demumque nulla pyrexia cholicam prægreditur.

PROGNOSIS.

Ea hujuſce morbi eſt natura, ut unaquaque ejus ſpecies periculum ſecum adferat; præcipue, vero, cum prima ſtadia aut negligantur, vel perperam curentur. Si ætas, corporis habitus, anni tempeſtas et ſymptomata, rite perpenduntur, certior erit prognoſis. Ætatem, corporiſque habitum, quod attinet: infantes, fœminæ, et ætate provecti,

provecti, in majore periculo verſantur, quam homines in medio vitæ tempore, qui valido robuſtoque corporis habitu ſunt inſtructi. Eorum qui ad ſcorbutum opportuni, vel quorum vires morbis prægreſſis multum fractæ ſunt, periculum maximum eſt, et in iis plerumque lethalis evadit morbus. Neque prætermittendum eſt anni tempus. PRINGLE animadvertit, multo plures eſſe mortuos, qui tempore autumnali, quam æſtivo morbo plexi ſunt: hyemeque mitiorem ſemper eſſe morbum. Symptomatum violentia præcipuam attentionem vindicat. Si, morbo incipiente, copioſæ ſunt dejectiones, teneſmus et tormina non admodum urgent, ſi pyrexia levis eſt, vel remittit, ſi corporis robur parum imminuitur, ſi ſomnus ſatis recreans et appetitus bonus ſunt, et, imprimis, ſi ſymptomata remediis adminiſtratis cedunt, eventum morbi fauſtum fore, fere pro certo nobis prædicere liceat. Contra, periculum adeſſe colligendum, ſi ſymptomata violenta curationi idoneæ non cedunt. Si putredinis ſignis morbus ſtipatur, ſi adſunt petechiæ, maculæ, vibices, ſtercoriſque fætor intolerandus.

lerandus. Delirium, parvus, debilis pulſus, ſingultus, convulſiones, anxietatis circa præcordia ſenſus, urina et ſtercora, ſponte elabentia, torminum vehementium ceſſatio ſubita, omnia hæc mortis appropinquantis ſigna ſunt habenda.

RATIO SYMPTOMATUM.

Sectis cadaveribus, tunicæ villoſæ coli et recti, quæ ſemper inflammata reperitur, potiſſimum inſidere morbum, conſtat. Huic inflammationi, magna ex parte, debentur multa ſymptomata urgentia. Quoniam autem hæc adeo numeroſa exiſtunt, ſolummodo præcipua perſtringam. Tormina, quæ ægrum adeo cruciant, oriri videntur a ſtercore diutius retento. Id enim, vi mechanica, ſive chemica, inteſtina ita ſtimulat et irritat, ut vehementem dolorem excitet. Quum inteſtina tot nervis ſint inſtructa, cur a cauſis leviſſimis dolore afficiantur, facile eſt colligere. Teneſmum efficiunt ſumma debilitas et inflammatio recti, quæ a muci,

morbi

morbi principio frequentibus dejectionibus educti, defectû, pendere videntur. Teneſmum a conſenſu, qui inter rectum imumque canalem alimentarium intercedit, provenire, complures exiſtimant; motum, nempe, periſtalticum inteſtinorum ſupra tormina, infra, teneſmum, gignere. Dejectiones mucoſæ occurrunt, propter auctam inteſtinorum actionem, quam facit irritatio, unde glandulæ, ibi ſitæ, magnam vim muci ſecernunt. Hic mucus indolis morbidæ eſt, qúæ irritationem ſervat, crebriſque alvi dejectionibus, immani dolore ſtipatis, originem præbet. Dejectiones ſanguineæ pro cauſa agnoſcunt rupturam vel eroſionem, ſive, ſecundum MORGAGNI, dilatationem vaſorum ſuperficiei inteſtinorum internæ impenſorum. Scybala generat internæ coli et recti ſuperficiei inflammatio; namque tunicæ eorum craſſiores evadunt, et ſpaſmodice afficiuntur, paſſimque conſtrictiores, anguſtioreſque fiunt, quas ob cauſas fæces non redduntur, ſed tenuior earum pars ſtagnando reſorbetur, craſſior autem diutius retinetur, et quum detrudatur, cellularum, in quibus delituerat, for-

mam præ ſe fert. Subſtantiam, membranas referentem, quæ una cum dejectionibus elabitur, alii pro lymphâ coagulabili, alii, autem, pro parte tunicæ villoſæ abraſa, habent. Tunicam villoſam, non abradi ſolere, niſi quum inteſtina gangræna laborent, opinatur ZIMMERMANNUS. Hoc tempore, interdum ſupervenit dyſuria, quam gignere creditur inflammatio a recto vicino ad veſicam propagata, vel partium conſenſus.

SECTIO CADAVERUM.

QUAMVIS omnia viſcera abdominalia, interdum afficiuntur, tamen inteſtinis præſertim craſſioribus, plerumque inſidet morbus. Colon et rectum ſolito craſſiora, et aëre diſtenta inveniuntur; ſæpe inflammata, exulcerata et gangrænoſa. In multis morbi exemplis, inteſtinorum craſſiorum ſuperficiem internam occupant tubercula parva, quæ BAKER puſtulis varioloſis comparat. Parva, rotunda, nigri coloris puncta circa eorum baſes obſervantur,

" Some-

" Sometimes they appear like a ſmall eating ul-
" cer in the gut, in which the prominence of the
" edges gives an appearance of a loſs of ſub-
" ſtance, or as if the villous coat was entirely re-
" moved *." Hæc tubercula in coli cellulis ſæpe reperiuntur, interdum quoque in membrana cellulari peritonæi colo et recto proxima. CLEGHORN plerumque animadvertit, ſuperiorem inteſtinorum partem ſanam; partes vero inferiores aut inflammatas, vel membranacearum ſubſtantiarum ope, ſibi invicem præter naturam adhærentes. Duorum hominum dyſenteriâ laborantium omentum prorſus fere deletum ab eodem eſt inventum. Parvæ ejus reliquiæ omnino nigræ fuere, et materia purulenta alba in abdomine detecta eſt. Veſica fellea ut plurimum, bilis nigracantis plena, et ſæpe multum aucta, invenitur; ſplenque ſæpe plus minus putridus exiſtit. Renes quoque plus minuſve imminutos invenit PRINGLE. Neque ventriculus ipſe, vel cætera viſcera abdominalia, morbi

* Vide JOHN HUNTER, on the Diſeaſes of the Army in Jamaica, p. 230.

morbi effectuum ſemper manent immunia. Etiam externa abdominis integumenta, inflammatione, ejuſque ſequelis, interdum affecta ſunt. Glandulas meſentricas multum auctas, et lienem induratum, complureſque abſceſſus in ejus ſubſtantia, obſervavit CHRISTIE.

METHODUS MEDENDI.

IMMUTABILIA medendi conſilia proponere nollem; quia, adeo diverſam in diverſis hominibus morbus induit formam, ut remedia noſtra, et medendi methodus ſymptomatis morbique varietati accommodari debeant. Si arteriarum pulſus frequentes, validi durique, cæteraque inflammationis ſigna concurrunt, ſanguinem detrahendum eſt, etiamque quovis morbi ſtadio, ne enteritis ſuperveniat. Sed ſumma cum cautela illud efficiendum eſt, quoniam, quæ morbum comitatur, febris ſæpe typhoides eſt. Ut materia acris, fæceſque induratæ removeantur, medicamenta emetica purgantiaque plerumque

rumque adhibentur. Præſertim morbi principio utilis invenitur vomitio, cui conſilio ipecacuanha, ſive antimonium tartariſatum, bene inſerviunt. Verum nequaquam ſine diſcrimine uſurpanda ſunt, antimonium tartariſatum enim emeticum nimis vehemens eſt ægris debilibus, præſertim autem in regionibus calidis, ubi corpus admodum laxum redditur, et magna ad putredinem proclivitas adeſt. Verum in regionibus frigidis, habituque corporis plethorico, tale remedium plerumque adhiberi debet. Quum fæces induratæ ſola purgatione prorſus ſint auferendæ, alvus quam primum educenda; purgantium, mitiora anteferenda ſunt, quoniam eorum frequenti repetitione forſan uſus erit. Cum autem fæces induratæ removendæ ſunt, utcunque id fieri poteſt, ſi cathartica mitiora optatum effectum non præſtant, ad fortiora decurrendum. Cathartica mitiora quæ aliis forſan anteponenda ſunt, et vulgo adhibentur, ſunt ſequentia; ſoda vitriolata, ſoda tartarizata, ſoda phoſphorata, magneſia vitriolata, antimonium tartarizatum, ipecacuanha, oleum ricini, vitrum antimo-

nii ceratum, et calomelas. Ex horum numero, medici alii aliis uti ſolent.

Dr. Donaldus Munro magneſiam vitriolatam, Cleghorn vitrum antimonii ceratum, Pringle et Huxham rhabarbarum cum calcomelane, et Cullenus antimonium tartarizatum parvis doſibus adminiſtratum, præ aliis præſcribere ſolitus eſt. Catharticorum, quæ ſupra enumeravi, quodcunque adhibemus, alvum ſumma cura laxum ſervandum, et quam minimam irritationem impertiendum. Si horum remediorum nullum medentis voto reſpondet, deinde confugiendum ad cathartica magis draſtica, qualia ſunt jalapium, calomelas magnis doſibus exhibitum, &c. Quum ventriculus admodum irritabilis, et ad nauſeam vomitumque proclivitas adeſt, ad nauſeam vel vomitum arcendum quodvis gratum aromaticum ei adjiciendum eſt. Summum ſecum adferunt auxilium clyſmata, quoniam non ſolum fæces evacuant, verum etiam inteſtina fovent et lubricant, et ab acrimonia defendunt, atque ſic dolorem immanem com-

compeſcunt. Oleoſa et mucilaginoſa qualia ſunt pullorum gallinaceorum juſculum, lini infuſum, &c. cæteris præſtant. Symptomatis inflammationis et pyrexiæ devictis, clyſmatis ſupra enumeratis cum magno beneficio adjici poteſt opium. Opium ore receptum, poſtquam clyſmata ſatis adhibita ſint, ad medelam plurimum confert; ſomnum enim conciliat, inteſtinorum irritabilitatem hebetat, et tormina ſupprimit. Propter opinionem, dyſenteriam a tranſpiratione cohibita ortum ſuum ducere, complures ſudorifica adhibere adducti ſunt, eoque conſilio emetica vel pulv. Ipec. comp. parvis doſibus adminiſtrarunt; diluentibus tepidis ſimul datis, et tranſpiratione ſic elicita, pannis lanneis cuti proximè applicatis ſervata. Vehementia tormina ſæpe adeo moleſta fiunt, ut ſummam attentionem merito vindicent. Ad hæc ſuperanda, balneo tepido utendum eſt, et abdomini admovenda ſunt fomenta calida, quæ non ſolum huic conſilio perficiendo idonea exiſtunt, verum etiam, cum purgantibus opus conferunt, inteſtinorum affectione ſpaſmodica aliquantulum relaxatâ. Veſicatoria

quoque eodem pertinent. Urgente teneſmo, quumque purgantibus vel opio leniri nequeat, rectum forſan exulceratum eſſe, concludendum: quod cum accidit, decoctum cindonæ, cum opio, vel chamœmeli floribus cum lactis pauxillo, compoſitum, injiciatur oportet. Interdum ventriculus, et inteſtina multo acore opprimuntur; cui corrigendo, vel occurrendo abſorbentia vel emolientia optime accommodantur.

Illorum magneſia et creta præparata, horum lini ſemen vel ex oryza decoctum, adminiſtrentur: Propter frequens alvi exonerandi deſiderium, aſtringentia olim adhiberi ſolebant; hodie, autem, niſi tale deſiderium diu perſtiterit, non præſcribuntur. Hoc tempore purgationem comitatur hectica. Quamvis præcipua remedia enumeravi, magna debilitas et ad putredinem proclìvitas juſce morbi perpetuæ comites in memoria ſemper tenendæ, iiſque cum ſumma cura occurri debet. Concedenda, igitur, vinum et cortex Peruvianus; quumque debilitas et ad putredinem

pro-

proclivitas, ſummæ ſint, hæc liberali manu adminiſtranda, præſertim, autem, ſi alvus prius bene purgata fuerit. Quum ſumma debilitas morbum comitaretur, electuarii cateche, decocto cinchonæ adjecto, cum magno beneficio uti ſolebat Dr Whytt.

Si cortex nimis purgat, aliquantulum opii adjiciatur. Dum morbus vehemens manet ad diætæ genus curam adhibere, ſummi momenti eſt. Potus ſit decoctum hordeaceum, cui pauxillum ſacchari adjectum eſt, ſago panada, juſcula tenuia, et ſic porro. Ineunte dyſenteriâ, maturi fructus concedendi ſunt, quum vero diu perſtiterit malum, acor morbidus abundare periclitatur, et cujuſcunque generis acida, damnum inferre poſſunt. Per totum morbi decurſum, mundities ſumma attentione colenda eſt; quique a morbo convaleſcunt leni exercitatione ſub puro cœlo, et induſio laneo uti debent. Ad munia ſolita, ne frigore afficiantur cautiſſime revertantur. In utraque India, medici Mercurio internè et externè, large uti ſolent;

præcipue,

præcipue, quum purgatio ſymptomatis levamini non fuerit. Hanc medendi methodum, monente DR KERR, cum ſummo ægris beneficio in Bombay, amplexus eſt DR CHRISTIE. Docet autem ad alia remedia, quoque pro re nata ſe contuliſſe. Illud nempe, (Angl. *James's Powders* dictum) clyſmata emollientia, fomenta, balneum calidum, et interdum opii præparata. CHRISTIE porro obſervat, poſt Mercurii et cæterorum, quæ enumeravi, remediorum uſum, ſine ullius aliûs medicamenti ope, ægros ſuos, plerumque ad priſtinam valetudinem paulatim eſſe reductos.

FINIS.

Med Hist
W4
E23
1800
L.3
C.1